

زندگی نامه

آیت الله سید محمد مهدی میرزا قاسبی

کاندیدای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم
ششمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری
استان سمنان

ایشان در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی در شهر مقدس قم و در دامن خانواده‌ای مذهبی که به دلیل عشق و علاقه به خاندان عصمت و طهارت (علیهم‌السلام) به قم مهاجرت کرده بودند، دیده به جهان گشود.

تحصیل و تدریس حوزوی

وی دروس حوزوی را از سال ۱۳۵۴ آغاز کرد و دوره مقدمات و دوره سطح را در محضر اساتید برجسته و بنام حوزه علمیه قم، همچون آیت‌الله سید علی محقق، آیت‌الله اعتمادی و آیت‌الله پایانی فراگرفت. وی از سال ۱۳۶۰ در درس خارج فقه آیت‌الله العظمی شبیری زنجانی و دروس خارج اصول آیت‌الله العظمی سید کاظم حائری و آیت‌الله العظمی وحید خراسانی حاضر شد و از آنان کسب فیض نمود؛ پس از مدتی، تحصیل دروس خارج اصول و خارج فقه را به شکل متمرکز و مستمر در محضر مرحوم آیت‌الله العظمی شیخ جواد تبریزی ادامه داد و به تکمیل و تحکیم مبانی فقهت حوزوی پرداخت و به حلقه شاگردان خصوصی و هیئت استفتائات ایشان راه یافت. استاد سید محمد مهدی میرباقری در کنار تحصیلات فقهی و اصولی، از فراگیری فلسفه و منطق نیز باز نماند و این دروس را در سطوح عالی، از محضر آیت‌الله مصباح یزدی، آیت‌الله انصاری شیرازی، آیت‌الله جوادی آملی و آیت‌الله حسن زاده آملی آموخت.

استاد میرباقری همزمان با فراگیری دانش‌های حوزوی، از سال ۱۳۵۹ در دروس دوره مقدمات و سطح حوزه به تدریس پرداخت و از سال ۱۳۷۹، تدریس دروس خارج اصول و فقه را به شکل رسمی آغاز کرد. ایشان در مدت بیش از دو دهه، یک «دوره کامل خارج اصول» را به پایان برد و ابواب مختلف فقهی همچون «بیع، مکاسب، خمس، زکات، اراضی، انفال و...» را تدریس نمود.

جلسات درسی استاد میرباقری، در حال حاضر، در مسجد آیت‌الله العظمی بهجت (رضوان‌الله تعالی علیه) در قم برگزار می‌شود.

شخصیت فکری و اجتماعی

ایشان در دوران نوجوانی در مبارزات مردمی علیه رژیم پهلوی شرکت جست و در دوره جوانی هم در جبهه‌های جنگ تحمیلی فعال و حاضر بود. وی از همان اوایل دوران تحصیل، نسبت به فهم عمیق مسائل اساسی جامعه و حرکت تمدنی انقلاب اسلامی، حساس و پیگیر بود و به این باور رسیده بود که برای «مقابله با فرهنگ سکولار غربی» و «بسط اندیشه اسلامی و انقلابی» در دوران کنونی، نیازمند یک زیرساخت معرفتی و طرح فکری هستیم تا محور کنش‌گری در میدان درگیری انقلاب اسلامی با تمدن مادی باشد.

در این مسیر، بر اثر انس و آشنایی با برخی از اساتید و بزرگان اخلاقی و معرفتی و بالاخص بهره‌مندی از اندیشه‌های عمیق متفکر فرزانه استاد سید منیرالدین حسینی شیرازی، فعالیت‌های فکری و اجتماعی استاد میرباقری به دو حوزه «فرهنگ عمومی» و «مسائل علمی و تخصصی» معطوف گردید. در حوزه فرهنگ عمومی، دغدغه اصلی ایشان عبارت است از «ارتقاء سطح معرفت دینی و سلوک اخلاقی جامعه بر مدار قرآن و معارف اهل بیت علیهم السلام» و همچنین «ارتقاء بینش اجتماعی مردم از طریق ارائه تحلیل‌های کلان از روند تحولات ملی، منطقه‌ای و جهانی». وی تلاش کرده است که بر محور منابع دینی، مسائل مختلف جامعه را با رویکرد کلان تاریخی و معطوف به مأموریت‌های جهانی و آخرالزمانی ملت بزرگ ایران تحلیل و تبیین نماید.

اما در حوزه مسائل علمی و فرهنگ تخصصی، دغدغه اصلی ایشان، تلاش برای ارتقاء مقیاس فعالیت‌های علمی و پژوهشی حوزه و دانشگاه و رفع خلأهای تئوریک نظام در طراز مأموریت‌های تمدنی انقلاب اسلامی بوده است. ایشان در حوزه و دانشگاه تاکنون بر طرح‌های پژوهشی فراوانی، نظارت علمی کرده و یا مشاوره داده است و همچنین در پایان‌نامه‌های متعدد سطوح عالی حوزه و دانشگاه به‌عنوان استاد راهنما یا استاد مشاور مشارکت داشته که غالب آنها معطوف به پاسخ‌گویی به حل مسئله‌های اجتماعی و تمدنی بر محور معارف دینی بوده است.

بر این اساس، اهمّ فعالیت‌های
فکری و اجتماعی ایشان در سه دهه
گذشته را می‌توان در محورهای
ذیل خلاصه نمود:

۱

تدریس مباحث حوزوی با رویکرد تحولی و تکاملی، از قبیل دوره «مبانی فقهی و کلامی ولایت فقیه»، «فلسفه اخلاق»، «فلسفه اصول»، «مبانی فقه حکومتی»، «شرح اصول کافی» و....

۲

حضور در محافل علمی حوزوی و دانشگاهی و هم‌اندیشی با نخبگان جوان، و همچنین شرکت در میزگردها و مناظرات علمی با هدف دفاع از گفتمان فکری انقلاب اسلامی و نقد جریان‌های سکولار.

۳

ارتباط فکری گسترده با فعالان و کنش‌گران جهادگرو انقلابی بر محور تحقق «بیانیه گام دوم»، و نیز تعامل جدی با مسئولان دغدغه‌مند و دلسوز نظام جمهوری اسلامی.

۴

حضور مستمر در مجالس، محافل و هیئت‌های مذهبی و تبیین تدریجی «منظومه فکری دینی و معارفی»، و همچنین ارتباط وثیق معنوی با بدنه عمومی مردم و شرکت در برنامه‌های رسانه ملی همچون برنامه «سمت خدا» و سایر برنامه‌های گفت‌وگومحور در جهت تبیین و افق‌گشایی در موضوعات دینی و اجتماعی.

۵

سرپرستی و راهبری بعضی از مؤسّسات و مجموعه‌های علمی و فرهنگی همچون «فرهنگستان علوم اسلامی» و «مدرسه معارفی درایه» و....

۶

کاندیداتوری در انتخابات دوره پنجم مجلس خبرگان رهبری و کسب رأی اول مردم استان البرز و حضور در این مجلس به مدت هشت سال.

آیت‌الله
سید محمد مهدی میرباقری

کاندیدای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم
ششمین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری
استان سمنان

کتاب‌های عمومی و تخصصی

از استاد میرباقری کتب و آثار مختلفی منتشر شده و یا در حال تنظیم و انتشار است که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از:

الف | تأملات قرآنی

تأملات قرآنی ۱ (مقام بسم الله و سوره کافرون) | تأملات قرآنی ۲ (سوره‌های عصر، همزه، تکاثر)
تأملات قرآنی ۳ (سوره‌های دهر، فجر، فیل، قریش، کوثر) | تأملات قرآنی ۴ (سوره‌های انشراح، ضحی)
تأملات قرآنی ۵ (سوره‌های جمعه، منافقین)

ب | معارف اعمقادی و اخلاقی

ولایت الهیه ۱ و ۲ (جایگاه امام در نظام پرستش / جایگاه امام در نظام خلقت)
حکمت تاریخ (نگرشی بر فلسفه تاریخ در پرتو معارف قرآن و اهل بیت علیهم السلام)
حکمت حکومت ۱ و ۲ (ضرورت حکومت دینی و آفات حکومت غیردینی / مبانی، نظریه و ساختار حکومت دینی) | نهر عظیم (آداب و مراحل درایت در روایات اهل بیت علیهم السلام)
مقام محمود (سیر در درجات توحید با شفاعت نبی اکرم صلی الله علیه و آله)
خطبه فدکیه (مبانی معرفتی و زمینه‌های تاریخی) | ضیافت بلا (مقامات سلوکی در زیارت عاشورا)
تربیت ولایی (گزیده‌های اخلاقی و سلوکی) | مهدویت و انتظار* (مبانی مهدویت و ارکان انتظار)
شرح فراهایی از زیارت جامعه کبیره* | مبانی اخلاق و سلوک*

ج | پیش‌نمایش اجتماعی

گفتمان عدالت (مبانی عدالت و بایسته‌های عدالت خواهی) | تداول قدرت (آسیب‌شناسی جریان‌های فرهنگی انقلاب اسلامی) | عصر جدید (تحلیل مبانی و راهبردهای بیانیة گام دوم)
هنر، دین، تجدد (مبانی هنر دینی و هنر مدرن) | حوزه انقلابی* (رسالت تمدنی حوزه و روحانیت)
نظریة علم دینی* (تعریف، مبنا و روش علم دینی) | گفتمان پیشرفت*

ه | گفتارهای فلسفی

گفتارهایی در فلسفه تطبیقی* (اصول فلسفی
برنامه‌ریزی) | گفتارهایی در شرح منظومه*

د | مباحث فقهی و اصولی

درآمدی بر رویکردهای فقه حکومتی
گفتارهایی در فلسفه اصول*

* عناوین ستاره‌دار در دست تدوین است

انقلاب اسلامی یک انقلاب فراملی است

اینکه انقلاب اسلامی، ضد استبدادی یا ضد استعماری است جای تردید ندارد ولی دستاورد انقلاب اسلامی بیش از اینهاست؛ انقلاب اسلامی یک انقلاب فراملی است؛ یعنی گر چه بار آن را یک ملت به دوش کشیده است ولی اهدافی فراتر از مقیاس ملی دارد. انقلاب اسلامی فقط به دنبال تأمین منافع یک دولت-ملت که در دنیای مدرن تعریف شده، نیست؛ بلکه انقلابی است مربوط به دنیای اسلام و جامعه جهانی که دنبال ایجاد جریانی در مقابل جریان مدرن، برای احیای معنویت در جهان و ایجاد یک تمدن جدید است. اگر بخواهیم مأموریت انقلاب اسلامی را براساس اندیشه مهدویت تعبیر کنیم به فرموده امام راحل (رحمة الله علیه) انقلاب مردم ایران نقطه شروع انقلاب بزرگ جهان اسلام به پرچمداری حضرت حجت (عجل الله تعالی فرجه) است.

منظور از تمدن ساز در عصر غیبت (تمدن بر مدار حجیت) است

در عصر غیبت باید بر «حجیت» تکیه کنیم و به سمت حکومت هم برویم. حکومت دینی در عصر غیبت، هم حجیت دارد و هم می‌تواند حجیت را به اندازه عصر غیبت تکمیل کند، و به میزانی که حجیت را تکمیل کند، رفتارش را اصلاح کند. اما اینکه کسی تصور کند یک حکومت کاملاً نورانی و متناسب با عصر ظهور تشکیل می‌شود که در آن حکومت، هیچ ظلمتی نفوذ نکند، ممکن نیست. آن حکومت کاملاً نورانی، برای عصر ظهور است که ظلمت جمع می‌شود. باید «حکومت در مدار حجیت» را از «حکومت بر مدار حقیقت مطلق» تفکیک کنیم. باید «حکومت در دوران غلبه ظلمت» را با «حکومت در دورانی که ظلمت محو می‌شود»، تفکیک کنیم؛ و روبه پیش بودن جامعه شیعه را هم تصویر کنیم.

مبارزه تمدنی شیعه، دو تجزیه در جهان ایجاد می‌کند

مبارزه تمدنی شیعه با جبهه دنیاخواهی و مستکبران عالم، دو تجزیه در جهان ایجاد می‌کند؛ یک تجزیه در عالم مسیحیت، که مسیحیت صهیونی را از مسیحیت مؤمن (که منحل در دنیاگرایی اومانیسیم و تجدد نشده است)، جدا می‌کند، و همچنین اهل سنتی که محب هستند را از وهابیت و جریان نواصب جدا می‌کند.

یعنی یک تجزیه قهری در درون دنیای اسلام اتفاق می‌افتد و صف طرفداران اسلام آمریکایی (چه از نوع اسلام خشن تکفیری و چه از نوع اسلام سازشکار) از صف اسلام ناب جدا می‌شود. قرائت سازشکار و قرائت خشن از اسلام، هر دو در کنار جریان غرب و لیبرال دموکراسی، فعالیت‌های نیابتی منطقه‌ای انجام می‌دهند. طرفداران غرب در دنیای اسلام، که همان اسلام آمریکایی هستند، در کنار جریان غرب و لیبرال دموکراسی قرار می‌گیرند و برای بسط نفوذ آن کار می‌کنند. و طرفداران ادیان الهی آرام آرام به سمت دنیای اسلام می‌آیند. بر این اساس، یک ترکیب جدید و آرایش جدید از نیروها شکل می‌گیرد؛ از یک طرف، تشیع و انقلاب اسلامی و در کنار آن، مسلمانانی که مُحَبِّ اهل بیت (علیهم السلام) و درگیر با تمدن مادی غرب هستند و در کنار آنها حتی موحدانی که به آئین مذهبی خودشان معتقدند مثل مسیحیت سنتی و حتی کلیمی‌ها (ما بین یهود و کلیم فرق می‌گذاریم؛ کلیمی‌ها موحدینی هستند که پیرو حضرت موسای کلیم هستند). و از طرف دیگر جبهه نفاقی که مدعی بود درگیر با یهود و کفار است، کنار مسیحیت صهیونی و یهود قرار می‌گیرد. در واقع، آن تجزیه‌ها مقدمه‌ای یک ترکیب جدید است؛ ترکیبی که فراتر از اتحادهای سیاسی، بلکه یک اتحاد الهیاتی است. این ماهیت الهیاتی است که به پایداری این اتحاد کمک می‌کند.

سبک زندگی غربی، اخلاق و اعتقادات را تغییر می‌دهد

اگر به سبک غربی زندگی کردیم تردید نکنید در یک شیب تاریخی اخلاقمان تغییر می‌کند، اعتقاداتمان هم تغییر می‌کند و تبدیل به آدم‌های مادی سکولار می‌شویم، اگر می‌خواهیم با فرهنگ اسلام زندگی بکنیم، حتماً باید سبک زندگی ما اسلامی باشد و این سبک حتماً نیاز به دانش و فناوری و تکنولوژی و علم دارد. مأموریت دانشمندان و محققین ما این است که امکان زندگی کردن جدید را فراهم کنند؛ یعنی الزامات یک سبک زندگی جدید را در چارچوب فرهنگ اسلام ایجاد و تولید کنند و الا اگر تلاش نکنید که جایگزینی برای الگوهای زندگی غربی طراحی کنید، شما توقع نداشته باشید نسل آینده ما مبتنی بر فرهنگ اسلام زندگی کند؛ آن سبک زندگی متعارف و سنتی ما اگر پشتیبانی نشود ممکن است در جهاز‌هاضمه سبک زندگی مدرن هضم شود.

انبیاء قدم اول با فراعنه مقابله می‌کردند، نه با بدنه اجتماع

حضرت ابراهیم می‌روند بت‌کده را خراب می‌کنند و با نمرود می‌جنگند. موسای کلیم با فرعون می‌جنگد. این طوری می‌شود جامعه را اصلاح کنید و الا اگر فرعون سر جای خودش باشد و کارش را بکند و ما بیاییم در کف جامعه با این‌هایی که گناه می‌کنند و مشرک هستند، مبارزه کنیم، کار پیش نمی‌رود.

همیشه این طوری است که راه مبارزه با منکر، مقابله با دستگاہی است که منکر را اقامه می‌کند. اولیاء طاغوت و سلطه و آن نظام باطل، محور اقامه است و اصل باطل خود آن‌ها هستند نمی‌شود که شما این‌ها را رها کنید و بعد خیال کنید که می‌شود جلوی فساد اخلاقی را در جامعه بگیریم و جلوی بی‌حجابی را بگیریم، ولی با آن‌هایی که اقامه می‌کنند، مقابله نکنیم..... راه اصلی مبارزه با بی‌حجابی این است: شما اول باید آن پرچمدارانی که دارند اقامه بی‌حجابی می‌کنند را بزنید و جلوی اقامه را بگیرید، به طوری که منکر بشود منکر. و معروف هم بشود معروف. آن وقت می‌توانید بگویید اگر یک کسی گناه کرد، او را نهی کنید. ولی وقتی منکر شد معروف، بی‌حجابی هم می‌شود عرف، می‌شود خوبی، اسمش هم می‌شود آزادی!

اگر به علم دست نیابیم، تحت تسخیر و سلطه غرب قرار می‌گیریم

اگر با تمدن غرب، درگیری تمدنی داریم، بخشی از آن، درگیری علمی است؛ ما این عرصه را نمی‌توانیم با شعارزدگی تدارک کنیم. ما اگر به علم دست نیابیم، تحت تسخیر و سلطه آن‌ها قرار می‌گیریم. این مسئله شوخی بردار نیست! «العِلْمُ سُلْطَانٌ». رهبر معظم انقلاب در این عرصه به درستی قائل‌اند که ما باید قلعه‌های علم را فتح کنیم و مرزهای دانش را پشت سر بگذاریم و به سمتی برویم که مثلاً در نیم قرن آینده زبان فارسی به زبان علمی حاکم بر جهان تبدیل شود. در آن صورت، غربی‌ها هستند که باید زبان فارسی یاد بگیرند تا به علم روز برسند. پس، ما باید دانش‌های پایه و دانش‌های طبیعی را بومی‌سازی کنیم و آینده علم را در اختیار بگیریم. در حوزه علوم انسانی هم قلعه‌ای که دنبال می‌کنیم تولید علم انسانی اسلامی است.

اگر به سمت تغییر مدار تصمیم‌سازی نرویم، عدالت محقق نمی‌شود

چرا به عدالت مطلوب نرسیده‌ایم؟ بخشی از آن، به دلیل سوءتدبیرها است؛ بخشی به دلیل هوای نفس ماست؛ بخشی به دلیل زمین خوردن‌های ما در امتحان‌های الهی است، ما دنیا طلب شده‌ایم، اشرافی‌گری کرده‌ایم و امثال اینها. ولی باید توجه کنیم که ما در حوزه سیاست، فرهنگ و اقتصاد، با فرهنگ غرب مواجه هستیم و دانش غربی ابزار اداره بوده است و بخش بزرگی از این بی‌عدالتی‌ها ناشی از نتولیرالیسم است که مبنای تصمیم‌سازی توسط تصمیم‌سازان در کشور بوده است. تا وقتی آن دست‌های پنهان شناخته نشود و تا شفافیت در تصمیم‌سازی شکل نگیرد و به سمت تغییر مدار تصمیم‌سازی نرویم، عدالت محقق نمی‌شود.

